

ІСТОРІЯ ОСВІТИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>В - Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В9 Історія та археологія; В10 Філософія</i>
Освітня програма	<i>Європейські студії</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 рік підготовки, осінній семестр.</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити, ЕКТС / 120 год. (лекції – 16 год., семінарські заняття – 30 год., СР – 74 год.).</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, модульна контрольна робота.</i>
Розклад занять	<i>Розклад занять розміщено за посиланням https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська/Англійська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат історичних наук, Махінько Анна Іванівна, anbor15@ukr.net Семінарські: кандидат історичних наук, Махінько Анна Іванівна, anbor15@ukr.net</i>
Розміщення курсу	<i>Посилання на дистанційний ресурс (Moodle, Google classroom, тощо)</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Мета навчальної дисципліни

Формування у студентів цілісного уявлення про історичний розвиток освіти як соціокультурного феномену — від найдавніших цивілізацій до сучасного постіндустріального суспільства.

Що буде вивчатися

Студенти вивчатимуть історію освіти від давніх часів до сьогодення, зокрема:

- освіту в античному світі;
- середньовічну систему навчання;
- ренесансні освітні ідеали;
- освіту в епоху Просвітництва;
- формування національних освітніх систем у XIX–XX ст.;
- освітні реформи в постіндустріальному суспільстві;
- сучасні тенденції та виклики в освіті.

Чому це цікаво / треба вивчати

Розуміння історії освіти дозволяє побачити, як змінювалися цілі, зміст і методи навчання, які соціальні, політичні та культурні чинники впливали на них, а також як ці зміни формували сучасну цивілізацію.

Для майбутніх педагогів, дослідників та управлінців освіти цей курс є ключовим для розуміння витоків педагогічної думки, сутності реформ і тенденцій розвитку освітніх систем.

Чому можна навчитися (результати навчання)

Після завершення курсу студент:

- знає основні історичні етапи розвитку освіти у світі та в Україні;
  - розуміє вплив соціальних, політичних та культурних чинників на становлення освітніх систем;
  - уміє аналізувати педагогічні теорії та практики в історичному контексті;
  - здатен застосовувати історичні знання для критичного аналізу сучасних освітніх реформ.
-

Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)

Дисципліна сприяє формуванню таких компетентностей:

- **аналітичні** — уміння критично осмислювати освітні процеси;
  - **дослідницькі** — здатність інтерпретувати історичні джерела та освітні концепції;
  - **комунікативні** — ефективне представлення історико-педагогічних ідей;
  - **соціальні** — вміння працювати в команді, вести фахові дискусії;
  - **ціннісно-світоглядні** — розуміння історичного контексту сучасних освітніх реформ.
-

Компетентності, що формуються

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1 — здатність до абстрактного, критичного й аналітичного мислення;
- ЗК2 — здатність до навчання та самоосвіти;
- ЗК3 — уміння працювати в колективі й комунікувати міждисциплінарно;
- ЗК4 — повага до культурного різноманіття, історичної спадщини та академічної доброчесності.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК1 — знання етапів розвитку світової та української освіти;
- ФК2 — розуміння закономірностей еволюції педагогічної думки;
- ФК3 — здатність інтерпретувати освітні концепції в історичному контексті;
- ФК4 — уміння аналізувати зв'язок між суспільними трансформаціями й освітніми реформами.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Попередні (пререквізити): загальні знання та вміння, набуті в процесі загальної середньої та вищої освіти, зокрема з предметів: Історія та культура України, Філософія, Вступ до педагогіки, Соціологія освіти. **Наступні (постреквізити):** дисципліна формує концептуальне підґрунтя для розуміння еволюції педагогічної теорії та практики, необхідне для опанування більш спеціалізованих дисциплін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Освіта в давніх цивілізаціях

Історичні витоки освіти у Стародавньому Сході: Єгипет, Месопотамія, Китай, Індія. Формування освітніх традицій у полісах Давньої Греції. Ідеї Платона й Арістотеля про виховання. Особливості римської системи освіти.

Тема 2. Освіта в епоху Середньовіччя

Християнська концепція освіти. Монастирські та соборні школи. Університети як новий тип освітнього простору. Роль схоластики у формуванні інтелектуальної культури Європи.

Тема 3. Гуманістичні ідеали освіти доби Відродження

Гуманізм як культурно-освітній рух. Нове бачення людини, знання і виховання. Внесок Вітторіно да Фельтре, Еразма Роттердамського, Томаса Мора, Мішеля Монтеня у становлення педагогічної думки.

Тема 4. Освіта в епоху Просвітництва

Просвітництво і розвиток ідеї раціонального виховання. Педагогічні погляди Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, І. Канта. Формування державних систем освіти в Європі XVIII ст.

Тема 5. Розвиток національних освітніх систем у XIX ст.

Інституціоналізація освіти: шкільні реформи в Німеччині, Франції, Британії, США. Педагогічні ідеї Й.-Г. Песталоцці, А. Дістервега, Дж. Дьюї. Формування системи народної освіти в Україні під владою Російської імперії та Австро-Угорщини.

Тема 6. Освіта у XX столітті: модернізаційні процеси та педагогічні інновації

Педагогічні течії XX ст.: прагматизм, експериментальна педагогіка, гуманістична освіта. Розвиток шкільництва в радянський період і післявоєнній Європі. Альтернативні педагогічні рухи (Монтессорі, Дальтон-план, Вальдорфська школа).

Тема 7. Освіта в Україні: від національного відродження до незалежності

Українська педагогічна думка XIX–XX ст.: Г. Сковорода, К. Ушинський, С. Русова, В. Сухомлинський. Освіта в період УНР, радянські реформи та трансформації освіти після 1991 року.

Тема 8. Сучасні тенденції та виклики у сфері освіти

Постіндустріальна освіта, концепції «навчання впродовж життя» та цифровізації. Глобальні освітні реформи та міжнародні рейтинги. Українська освіта у європейському освітньому просторі, роль історичної спадщини у сучасних реформаторських процесах.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література

1. Галів, М. Д. (2024). *Історія освіти в Україні: методичні матеріали до семінарських занять для підготовки фахівців 2-го рівня*. [Навчально-методичний посібник]. ir.dspu.edu.ua
2. Kallaway, P. (Ed.). (2014). *Education in Africa: Global issues, local debates*. UK & US: Routledge. Сірополко, С. О. (2001). *Історія освіти в Україні*. Львів: Афіша. [Ipbic НБУВ+1](http://ipbic.nbuuv.edu.ua)
3. Синявська, О. О. (2022). *Історія освіти і науки в Україні. Частина I: Традиції освіти та накопичення наукових знань у домодерний період*. Суми: Вид-во СумДУ. book.sumy.ua
4. Rury, J. L., & Tamura, E. H. (Eds.). (2013). *The Oxford Handbook of the History of Education*. Oxford University Press. global.oup.com+1
5. Various Authors. (1974). *History of Education*. Routledge. ISBN 978-0-415-43238-2. Routledge

6. Monroe, P. (1905). *Text-Book in the History of Education*. New York: Macmillan. (історичне видання) [SciSpace](#)

Додаткова література

1. Espinoza, G. A. (2014). *Education and society in Latin America: Historical perspectives and contemporary challenges*. London: Bloomsbury.
2. Richardson, W. (2011). *Method in the History of Education*. New York: Continuum.
3. Metzger, S. A. (Ed.). (2015). *The Wiley International Handbook of History Teaching and Learning*. Wiley-Blackwell. [Wiley Online Library](#)
4. Vandervan, E. (2013). *A School in Every Village: Educational Reform in a Northeast China County 1904-1931*. Hong Kong: Hong Kong University Press.
5. Benavot, A., & Braslavsky, C. (Eds.). (2006). *School Knowledge in Comparative and Historical Perspective*. Springer.
6. Kafka, J. (2011). *Inequality in Education: Comparative and Historical Perspectives*. Chicago: University of Chicago Press. (розділ у Oxford Handbook) [PagePlace](#)
7. Bailey, L. E., & Graves, K. (2013). *Gendering the History of Education*. New York: Routledge. (розділ у Oxford Handbook) [PagePlace](#)
8. Goodson, I. F., & Sikes, P. (2001). *Life History Research in Educational Settings: Learning from Lives*. Buckingham: Open University Press.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Лекційні заняття

Лекція 1. Освіта в давніх цивілізаціях.

Розглядаються основні риси освітніх систем Давнього Єгипту, Месопотамії, Китаю, Індії. Аналізується розвиток освіти в античній Греції та Римі, ідеї Платона й Арістотеля щодо мети виховання та формування гармонійної особистості.

Рекомендована література: Сірополко (2001); Monroe (1905); Rury & Tamura (2013).

Лекція 2. Освіта в епоху Середньовіччя.

Висвітлюється вплив християнства на розвиток освіти, становлення монастирських і соборних шкіл, виникнення університетів у XII–XIII ст., схоластика як метод мислення і навчання.

Література: Синявська (2022); Various Authors (1974).

Лекція 3. Гуманістичні ідеали доби Відродження.

Аналізується гуманізм як культурно-освітній рух. Розглядаються нові ідеї про людину, знання й виховання у працях Вітторіно да Фельтре, Еразма Роттердамського, Томаса Мора, Мішеля Монтеня.

Література: Rury & Tamura (2013); Richardson (2011).

Лекція 4. Освіта в епоху Просвітництва.

Розкривається вплив ідей розуму, прогресу та природного виховання на становлення нових педагогічних концепцій. Розглядаються погляди Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, І. Канта та освітні реформи XVIII ст.

Література: Monroe (1905); Rury & Tamura (2013).

Лекція 5. Розвиток національних освітніх систем у XIX ст.

Показано формування масової школи, державних освітніх політик у Німеччині, Франції, Британії та США. Розглядаються педагогічні ідеї Песталоцці, Дістервега, Дьюї та становлення української освіти в умовах імперій.

Література: Сірополко (2001); Kallaway (2014).

Лекція 6. Освіта у XX столітті: модернізація та педагогічні інновації.

Описуються нові педагогічні напрями: прагматизм, експериментальна та гуманістична педагогіка.

Аналізується розвиток освіти в СРСР, Західній Європі та США, а також альтернативні підходи (Монтессорі, Дальтон-план, Вальдорфська школа).

Література: Benavot & Braslavsky (2006); Vanderven (2013).

Лекція 7. Освіта в Україні: від національного відродження до незалежності.

Висвітлюються педагогічні ідеї Г. Сковороди, К. Ушинського, С. Русової, В. Сухомлинського. Розглядається еволюція освітньої системи — від УНР до реформ незалежної України.

Література: Галів (2024); Синявська (2022).

Лекція 8. Сучасні тенденції та виклики у сфері освіти.

Аналізується розвиток освіти у постіндустріальному суспільстві, вплив цифровізації та глобалізації. Обговорюються європейські та українські реформи, принципи «навчання впродовж життя».

Література: Rury & Tamura (2013); Goodson & Sikes (2001).

5.2. Семінарські заняття

Семінари мають на меті розвиток аналітичного мислення, вміння порівнювати освітні системи різних епох і здійснювати історико-педагогічну інтерпретацію текстів.

1. **Освітні практики стародавнього світу.** Обговорення ролі освіти у становленні цивілізацій; відмінності східних та античних моделей виховання.
2. **Античні ідеали виховання.** Афінська та спартанська системи, роль філософії у формуванні освітнього ідеалу.
3. **Християнська освіта та середньовічна культура.** Вплив церкви на освітні інститути, значення монастирів і соборних шкіл.
4. **Університет як феномен середньовічної Європи.** Походження, структура і роль перших університетів.
5. **Гуманістична школа Відродження.** Ідеї гуманізму в освіті, нове розуміння дитинства і саморозвитку.
6. **Просвітницькі концепції освіти.** Порівняння підходів Руссо, Локка і Канта до формування особистості.
7. **Розвиток шкільництва в XIX ст.** Педагогічні новації Песталоцці, Дістервега, Дьюї та становлення державної освіти.
8. **Українська освіта в XIX — поч. XX ст.** Національні ідеї у працях Сковороди та Ушинського.
9. **Освіта радянського періоду.** Ідеологічні аспекти, стандартизація, позитивні й негативні наслідки.
10. **Педагогічна спадщина В. Сухомлинського.** Концепція «школи радості» та її гуманістичне значення.
11. **Освітні реформи незалежної України.** Болонський процес, автономія університетів, трансформація навчальних планів.
12. **Сучасні тенденції та інновації.** Цифровізація освіти, інклюзія, компетентнісний підхід.
13. **Порівняльний аналіз освітніх систем.** Європейські, американські та азійські моделі у глобальному контексті.
14. **Проблеми якості освіти у XXI ст.** Глобальні рейтинги, стандарти, етичні виклики.
15. **Підсумкова дискусія.** Узагальнення ключових ідей курсу, порівняння історичних і сучасних освітніх парадигм. Модульна контрольна робота.

5.3 Методи навчання

Навчальний процес у межах курсу «Історія освіти» ґрунтується на принципах студентоцентризму, історичної аналітики та інтеграції дослідницьких підходів.

Основні методи:

- **Лекційно-аналітичний метод** — подання теоретичного матеріалу з елементами порівняльного аналізу історичних періодів і концепцій освіти.

- **Проблемно-дискусійний метод** — формування вміння критично мислити та аргументовано висловлювати позицію під час обговорення спірних педагогічних ідей.
  - **Історико-порівняльний метод** — виявлення закономірностей і відмінностей у розвитку освітніх систем різних країн і епох.
  - **Дослідницький метод** — робота з першоджерелами, аналіз текстів класиків педагогіки, підготовка аналітичних есе.
  - **Інтерактивні методи навчання** — робота в малих групах, навчальні дебати, моделювання історичних ситуацій («рольові» реконструкції освітніх дискусій).
  - **Метод «case-study»** — розгляд конкретних історичних випадків реформування освіти, їх причин та наслідків.
-

5.4. **Форми організації навчального процесу**

1. **Лекції** — подання базових історико-теоретичних знань, формування системного бачення розвитку освіти.
  2. **Семінарські заняття** — обговорення першоджерел і наукових статей, розвиток аналітичного мислення та аргументації.
  3. **Самостійна робота студентів** — опрацювання рекомендованої літератури, підготовка есе, індивідуальних завдань, аналітичних оглядів.
  4. **Інтерактивні заняття** — дискусії, міні-презентації, історичні дебати, групові дослідження.
  5. **Консультації викладача** — підтримка індивідуальних освітніх траєкторій студентів, надання методичних рекомендацій.
-

5.5. **Технології та інструменти навчання**

- використання **електронного освітнього середовища КІІ (Sikorsky Distance Learning System)** для розміщення матеріалів курсу, завдань та тестів;
  - застосування **онлайн-платформ** (Google Classroom, Zoom, Miro) для інтерактивної взаємодії;
  - використання **відео- та аудіоресурсів**, історичних документів, цифрових архівів (Europeana, Національна бібліотека України імені В. Вернадського);
  - **інфографічні карти розвитку освіти** та візуалізація хронології педагогічних ідей;
  - застосування **технологій формувального оцінювання** — зворотний зв'язок, короткі тести, рефлексивні щоденники.
-

5.6. **Активні форми роботи студентів**

- участь у дискусіях, дебатах і круглих столах;
- виконання творчих аналітичних завдань (есе, постери, мультимедійні проекти);

- мікродослідження історичних освітніх практик (зокрема українських);
- участь у симуляційних навчальних сценаріях («реформа університету ХІХ століття», «сучасна освітня політика очима педагога Просвітництва»);
- підготовка коротких наукових повідомлень або презентацій із тем курсу.

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота включає:

- опрацювання класичних джерел (праці Руссо, Ушинського, Сухомлинського, Дьюї);
- написання есе про певний історичний етап розвитку освіти;
- підготовку презентацій або коротких аналітичних доповідей;
- підготовку до семінарів через критичне читання наукових текстів (загалом на підготовку до занять відводиться 64 години);
- складання глосарію основних понять історії освіти;
- підготовка до МКР (4 години);
- підготовка до заліку (6 годин).

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування лекцій є обов'язковим. Здобувач вищої освіти, який пропускає лекції, може мати труднощі з належною підготовкою до семінарів, однак йому не потрібно відпрацьовувати пропущені лекції. Здобувачу вищої школи під час лекції рекомендується конспектувати основні аспекти, ключові поняття, визначення, класифікації та алгоритми, що пояснює викладач.

Активна участь у семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і має важливе значення для формування рейтингу здобувача вищої освіти. Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої школи має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, а також опрацювати інформацію теми, що представлена у основному списку літератури. У разі виникнення запитань або незрозумілих моментів слід обов'язково обговорити їх з викладачем. Якщо здобувач вищої школи не встиг підготуватися, йому варто уважно слухати виступи інших і намагатися компенсувати недостатню підготовку, засвоюючи нову інформацію.

Якщо здобувач вищої освіти пропускає семінари чи контрольні заходи з поважних причин (наприклад, через хворобу чи інші важливі обставини), він матиме змогу виконати завдання впродовж наступного тижня. Перевірка знань здобувачів вищої школи із тем, які вони пропустили, здійснюватиметься через консультації з викладачем, графік яких доступний на сайті кафедри філософії.

Бали за фактичну присутність на лекціях і семінарах не нараховуються.

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @ill.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру. Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки, що визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» (https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних балів

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО.

Максимальна кількість заохочувальних балів – **10** (10% від суми рейтингових балів).

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за участь у міжнародних та/чи всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах (студентських, всеукраїнських), конкурсах з тематики навчальної дисципліни.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

8.1. Форма підсумкового контролю

PCO з навчальної дисципліни складається з:

Поточного контролю: опитування за темою заняття, робота над творчими завданнями, кейсами, модульна контрольна робота.

Календарного контролю: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестрового контролю: залік.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої школи у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни.

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті. Здобувач вищої школи отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на семінарських (практичних)

заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниженню рейтингу здобувача вищої школи.

Модульна контрольна робота (МКР) включає тестові та аналітичні завдання, що охоплюють зміст навчальної дисципліни. Перескладати МКР не можна.

Календарний контроль проводиться з метою моніторингу виконання здобувачами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Календарний контроль (проміжна атестація) проводиться на 7-у та 13-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимального можливого балів на момент проведення контролю.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх передбачених РП завдань.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої школи з навчальної дисципліни складається з балів, отриманих за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях;
- 2) складання модульної контрольної роботи (МКР).

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях

(максимальна кількість балів складає 70, максимальна кількість балів на 1 занятті – 5)

14 семінарів × 5 балів = 70 балів

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої школи у процесі дискусії	5
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	4
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	3
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Складання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів складає 30

Частина 1: 20 тестових завдань × 1 бала = 20 балів

Частина 2: три аналітичні завдання: 10 балів

№ з/п	Критерії оцінювання МКР	Ваговий бал
1.	Відповідь правильна (не менше 90% потрібної інформації)	27-30
2.	Несуттєві помилки у відповіді (не менше 75% потрібної інформації)	24-26
3.	Є недоліки у відповіді та деякі помилки (не менше 60% потрібної інформації)	21-23
4.	Суттєві помилки у відповіді (≤50% потрібної інформації)	18-20
5.	Відповідь відсутня або не правильна	0

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях (презентації, доповіді, участь в дискусіях, виконання творчих завдань, кейсів, робота в групах тощо)	75	5	15	70
2.	Модульна контрольна робота	25	25	1	30
	Всього				100

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску $\rightarrow$ Не допущено.

< 60 балів $\rightarrow$ залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно). Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на останньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова). Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 4 питань. Ваговий бал 1 питання 25 балів.

25-23 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

22-18 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

17-13 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

12-0 балів – незасвоєння тем.

Максимальна сума балів складає **100**.

Приблизний перелік питань на Залік подано у Додатку 1.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань до заліку

1. Основні чинники виникнення освіти у стародавніх цивілізаціях.
2. Освітні традиції Давнього Єгипту, Месопотамії, Китаю та Індії.
3. Виховання у Давній Греції: порівняльна характеристика афінської та спартанської моделей.

4. Освіта у Давньому Римі: структура, зміст і роль учителя.
5. Філософські погляди Платона та Арістотеля на виховання.
6. Вплив християнства на формування освітніх ідеалів середньовіччя.
7. Монастирські та соборні школи як осередки знань у середньовічній Європі.
8. Виникнення перших університетів у XII–XIII століттях: структура, організація, традиції.
9. Сутність схоластичного методу навчання.
10. Гуманізм як основа освітнього мислення епохи Відродження.
11. Внесок Еразма Роттердамського, Томаса Мора, Вітторіно да Фельтре в розвиток освіти.
12. Особливості гуманістичного виховання у добу Ренесансу.
13. Освітні ідеї Джона Локка.
14. Концепція природного виховання Жана-Жака Руссо.
15. Освітні принципи Іммануїла Канта.
16. Роль Просвітництва у становленні державних систем освіти XVIII ст.
17. Формування масової школи у XIX ст. в Європі.
18. Педагогічні ідеї Й.-Г. Песталоцці, А. Дістервега, Дж. Дьюї.
19. Розвиток освіти в Україні у XIX — початку XX ст.
20. Внесок Григорія Сковороди у становлення національної педагогічної думки.
21. Концепція народності в педагогіці Костянтина Ушинського.
22. Освіта в радянський період: позитивні та негативні аспекти.
23. Педагогічна спадщина Софії Русової.
24. Ідеї Василя Сухомлинського: гуманізм, виховання через любов і працю.
25. Альтернативні педагогічні рухи XX ст.: Монтесорі, Вальдорфська школа, Дальтон-план.
26. Трансформації освітньої системи України після 1991 року.
27. Болонський процес і його вплив на українську освіту.
28. Освіта у добу цифровізації: нові тенденції та виклики.
29. Концепція «навчання впродовж життя» у глобальному контексті.
30. Історичні уроки розвитку освіти: значення минулого для сучасних реформ.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старший викладач кафедри історії, кандидат історичних наук Махінько Анна Іванівна,

Ухвалено кафедрою **історії** (Протокол № 14 від 18 червня 2025р.)

Погоджено НМКУ (протокол № 12 від 18 червня 2025 р.)